

RAAP BELGIË – RAPPORT 930

ARCHEOLOGIE NOTA

Archeologienota Fietsinfrastructuur en riolering langs N72 te
Zonhoven

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2023B19

[COLOFON]

[TITEL] Archeologienota Fietsinfrastructuur en riolering langs N72 te Zonhoven
Deel II: Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek - 2023B19

[VERSIE] 24 februari 2023

[AUTEUR(S)] I. Depaepe

[PROJECTLEIDER] L. Ryckebusch

[RAAPPROJECT] Z0BE01

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2023

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient geen aanvullend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het volledige terrein wordt vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
1 Gemotiveerd advies - geen vervolg	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Samenvatting van het vooronderzoek	5
1.3 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	5
1.4 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	5
1.5 Impactbepaling	6
2 Programma van maatregelen.....	7
3 Bibliografie	8

1 GEMOTIVEERD ADVIES – GEEN VERVOLG

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet een aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van de het dossier waar deze archeologienota deel van is. Er moet daarbij benadrukt worden dat dit document (het programma van maatregelen) niet afzonderlijk kan worden beschouwd van het verslag van resultaten dat het eerste deel vormt van dit rapport.

1.1 ADMINISTRatieve GEGEVENS

Tabel 1. Administratieve gegevens.

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed: - Projectcode bureauonderzoek	2023B19		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Archeologienota Fietsinfrastructuur en riolering langs N72 te Zonhoven		
Adres	Beringersteenweg, Wijerstraat, Halveweg		
Deelgemeente/gemeente	Zonhoven		
Provincie	Limburg		
Kadastrale gegevens	Zonhoven; Afd. 1; Sectie B; openbare weg		
Oppervlakte plangebied	54.190 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	54.190 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 218.089 X: 219.744	Y: 185.171 Y: 187.781

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

1.2 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in een overgangszone tussen de Demervallei en het Kempisch Plateau in het oosten (ca. 70-80 m +TAW). Het plangebied zelf bevindt zich op een hoogte tussen 40 en 42,5 m +TAW. De waterlopen in de omgeving, zoals de Hauvezaauw, Semmestraatgracht en Slangbeek, ontspringen op het Kempisch Plateau en stromen zuidwestelijk richting de Laak en de Demer. De Quartaire afzettingen die zich ter hoogte van het plangebied bevinden bestaan uit laat-Pleistocene of vroeg-Holocene eolische zandafzettingen bovenop laat-Pleistocene fluviatiele afzettingen. Ter hoogte van zones 4.1 en 4.2 bevindt zich aan de top een recent pakket fluviatiele afzettingen. Eventueel kan er binnen beide sequenties Quartaire hellingsafzettingen aanwezig zijn. De bodem van het plangebied staat grotendeels gekarteerd als antropogene grond. Zones 1, 2, 3, 5.1 en 5.2 worden omringd door matig droge zandgronden waarin een plaggenbodem ontwikkeld is. In zones 4.1 en 4.2 gaat het om een (zeer) natte lemige zandbodem zonder profielvorming. Mogelijk kan er ook lokaal een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont voorkomen. Ter hoogte van zones 6.1 en 6.2 wordt een matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont verwacht.

De CAI-indicatoren in de buurt van het plangebied zijn eerder schaars in vergelijking met de bredere omgeving (de Demervallei en het Kempisch Plateau). Desondanks zien we dat ook deze zone in de steentijd, ijzertijd, middeleeuwen en postmiddeleeuwen gebruikt en/of bewoond is. De archeologische kennis blijft tot nu toe eerder beperkt, en de meerderheid zijn slechts puntvondsten die via veldkartering aan het licht zijn gekomen. We weten dus zeer weinig over de context (geïsoleerde (verloren?) voorwerpen of indicaties voor sites) van deze vondsten, wat de interpretatie ervan zeer moeilijk maakt. Bijgevolg is het beeld op de gebruiksgeschiedenis fragmentarisch, en ongetwijfeld onderhevig aan de stand van het onderzoek. Er is meer gravend archeologisch onderzoek nodig om een waarheidsgetrouw beeld van het (pre)historisch landgebruik in de streek te schetsen.

Voor de locatie van het plangebied geldt dus een hoge verwachting op zowel steentijdsites als sporevindplaatsen vanaf het neolithicum tot de middeleeuwen. Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in een overgangszone tussen de Demervallei en het Kempisch Plateau in het oosten. Dit landschap zal dus een zekere aantrekkingskracht op menselijke bewoning en/of activiteit hebben uitgeoefend. De archeologische gegevens zijn voorlopig voornamelijk verzameld door middel van archeologische veldkartering. Deze onderzoekstechniek laat helaas geen verregaande uitspraken over de inplanting in of gebruiksgeschiedenis van het landschap toe.

1.3 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Tijdens het bureauonderzoek zijn de noodzakelijke landschappelijke, archeologische en historische data geraadpleegd. Op basis van deze gegevens kan uitspraak worden gedaan over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd.

1.4 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

De CAI-indicatoren in de buurt van het plangebied zijn eerder schaars in vergelijking met de bredere omgeving (de Demervallei en het Kempisch Plateau). Desondanks zien we dat ook deze zone in verschillende periodes gebruikt en/of bewoond is. De archeologische kennis blijft tot nu toe eerder beperkt, en de meerderheid zijn slechts puntvondsten die via veldkartering aan het licht zijn gekomen. We weten dus zeer weinig over de context (geïsoleerde (verloren?) voorwerpen of indicaties voor sites) van deze vondsten, wat de interpretatie ervan zeer moeilijk maakt. Bijgevolg is het beeld op de gebruiksgeschiedenis fragmentarisch, en ongetwijfeld onderhevig aan de stand van het onderzoek. Er is meer gravend archeologisch onderzoek nodig om een waarheidsgetrouw beeld van het (pre)historisch landgebruik in de streek te schetsen.

De verscheidene vuursteenartefacten wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens de periode van de jager-verzamelaars én de eerste landbouwgemeenschappen. Aangezien het telkens om oppervlaktevondsten gaat, is geen informatie over het landgebruik en de site-inplanting voorhanden.

Het zeldzame gravend archeologisch onderzoek in de omgeving leverde één uitzonderlijke site uit de ijzertijd op. Ter hoogte van de Beskensstraat is een nederzetting uit de midden- en late ijzertijd blootgelegd (CAI ID 225459). In het sporenbestand konden minstens vier structuren onderscheiden worden: een 10-palig hoofd- of bijgebouw, een 9-palig bijgebouw, een 6-palige spieker en een niet nadere gedefinieerde structuur. Op basis van C14-dateringen en handgevoerd aardewerk kon de nederzettingfase vanaf de midden-ijzertijd tot het begin van de late ijzertijd gesitueerd worden. Het terrein lijkt na deze occupatie een lange tijd onbewoond te zijn. Pas in de late middeleeuwen komen weer sporen en vondsten voor.

Na de ijzertijd zijn de eerstvolgende indicatoren uit de middeleeuwen, maar ook hieruit is moeilijk een ruimtelijk patroon te onderscheiden.

Een rode draad doorheen de archeologienota's in de omgeving² vormt de vaststelling dat het schijnbaar ontbreken van archeologische vindplaatsen eerder het gevolg is van het ontbreken van een systematische archeologische inventarisatie van de regio.

Voor de locatie van het plangebied geldt dus een hoge verwachting op zowel steentijdsites als sporenvindplaatsen vanaf het neolithicum tot de middeleeuwen. Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in een overgangszone tussen de Demervallei en het Kempisch Plateau in het oosten. Dit landschap zal dus een zekere aantrekkingskracht op menselijke bewoning en/of activiteit hebben uitgeoefend. De archeologische gegevens zijn voorlopig voornamelijk verzameld door middel van archeologische veldkartering. Deze onderzoekstechniek laat helaas geen verregaande uitspraken over de inplanting in of gebruiksgeschiedenis van het landschap toe. Er kan ter hoogte van het plangebied sprake zijn van een colluviale pakketten. Dit colluvium kan zowel voor gunstige als ongunstige bewaringstoestanden hebben gezorgd: eventueel aanwezige vindplaatsen kunnen bedekt zijn geraakt, waardoor deze minder door latere (ploeg)activiteiten aangetast kunnen zijn, maar er moet ook rekening gehouden worden met de verwoestende kracht van colluviale pakketten op bodemhorizonten en zo eventueel aanwezige vindplaatsen

1.5 IMPACTBEPALING

De geplande ingrepen worden in detail in hoofdstuk 1.2.5 van het Verslag van Resultaten toegelicht. Deze werken kaderen in de aanleg van nieuwe fietsinfrastructuur en riolering ter hoogte van de N72. In zone 3 wordt ook een nieuwe rotonde op de kruising tussen de Halveweg en de Wijvestraat gecreëerd.

Hoewel er een hoge archeologische verwachting voor de locatie van het plangebied geldt, moet ter hoogte van de wegen rekening gehouden worden met de zeer beperkte toekomstige ingreepbreedtes en -dieptes en de huidige verstoring. De werken vinden plaats in een lange, maar smalle strook die zich bovendien grotendeels binnen de huidige wegenis bevindt. Er kan aangenomen worden dat bij de (her)aanleg van de bestaande wegen voornamelijk in reeds geroerde grond wordt gewerkt, wat de impact alsook de trefkans op potentiële archeologie aanzienlijk verlaagt. Eventuele toekomstige inspanningen wegen niet op tegen de vrij laag ingeschatte trefkans van volledige *in situ* bewaarde vindplaatsen die duidelijk in tijd en ruimte kunnen worden geïnterpreteerd. Op basis van het bureauonderzoek blijkt aldus dat verder (voor)onderzoek niet of nauwelijks tot kenniswinst zal leiden. Er worden m.a.w. geen verdere maatregelen geadviseerd.

² DE RAYMAEKER & DOCKX, 2016; DIRIX, 2018; VAN MIERLO, 2019; DEVILLE & HOUBRECHTS, 2022, e.a.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Er wordt **geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd** in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de **meldingsplicht** gelden bij **toevalsvondsten** (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.³

³ Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

3 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

DE RAYMAEKER, A. & DOCKX, C. (2016) *Het archeologisch booronderzoek aan de Halweg te Zonhoven*. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie.

DEVILLE, T. & HOUBRECHTS, S. (2022) *Schutenseweg e.a. te Zonhoven*. Archeologienota. 664. Hasselt: Condor Archaeological Research.

DIRIX, E. (2018) *Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan het wegtracé tussen De Drie Dreven en de Kriekelstraat in Kolveren, Zonhoven (prov. Limburg)*. 752. Hasselt: ABO.

VAN MIERLO, T. (2019) *Wijvestraat, Zonhoven*. 386. Geel: VEC.

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

OVERIGE BRONNEN: